

УДК 364.4:316.364-057.36-054.65]:349.3](045)
DOI 10.31499/2618-0715.1(16).2026.355707

НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ СІМЕЙ ВІЙСЬКОВИХ, ПОЛОНЕНИХ І ЗНИКЛИХ БЕЗВІСТИ

Грабовий Веніамін, аспірант кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи, Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини.

E-mail: venyahrabovyi@gmail.com

ORCID: 0009-0002-9555-3558

У статті здійснено комплексний аналіз нормативно-правових засад забезпечення соціального обслуговування захисників і захисниць України та членів їхніх сімей в умовах воєнного стану. Під час дослідження чинного законодавства України було розкрито ієрархічну структуру нормативно-правових актів і системи надання соціальних послуг на державному та місцевому рівнях. Проаналізовано повноваження ключових суб'єктів соціального захисту, діяльність Національного інформаційного бюро та практики реалізації локальних програм соціальної підтримки на рівні територіальних громад. Визначено основні проблеми правозастосування й обґрунтовано необхідність удосконалення механізмів соціальної підтримки.

Ключові слова: соціальна підтримка, соціальні послуги, нормативно-правові акти, військовослужбовці, закон.

REGULATORY AND LEGAL BASIS FOR SOCIAL SECURITY FOR FAMILIES OF MILITARY PERSONNEL, PRISONERS OF WAR, AND MISSING PERSONS

Hrabovyi Veniamin, PhD Student, Department of Social Pedagogy and Social Work, Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University.

E-mail: venyahrabovyi@gmail.com

ORCID: 0009-0002-9555-3558

The article provides a comprehensive analysis of the legal framework for the provision of social services and social support to defenders of Ukraine, as well as their family members, in particular the families of those killed (deceased), captured, and military personnel who are missing in action under martial law. The purpose of the study is to examine the legal mechanisms for ensuring social protection for these categories of the population and to identify the specifics of the implementation of social support at the state and local levels.

The article focuses on the organizational structure of social service provision, from the formulation of public policy to the direct provision of assistance at the local community level. The functions of central and regional authorities, social services, and the role of public and charitable organizations are described. The activities of the National Information Bureau and the algorithms of actions for families in the event of the disappearance of a serviceman or his possible captivity are analyzed separately. Using an analysis of local social protection programs (Poltava region, Uman city, Shpola territorial community), it shows how national social policy standards are adapted to the needs of specific communities. It is concluded that the current regulatory framework creates the necessary conditions for providing material, social, and psychological support, but in practice, the implementation of these norms is complicated by a lack of resources, bureaucratic procedures, and insufficient coordination between entities. This necessitates the improvement of legal regulation and the development of comprehensive, targeted models of social support for military families.

Keywords. social support, social services, regulatory acts, military personnel, law.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. У зв'язку з тривалою збройною агресією Російської Федерації проти України та масштабними людськими втратами особливої актуальності набуває проблема забезпечення ефективного соціального захисту сімей військовослужбовців, які загинули, перебувають у полоні або вважаються зниклими безвісти. Воєнні дії спричинили глибокі демографічні зміни, зростання кількості вразливих категорій населення та суттєве навантаження на систему соціального захисту, що зумовлює потребу в удосконаленні нормативно-правових механізмів, розвитку міжсекторальної взаємодії та впровадженні комплексних програм соціальної й психосоціальної підтримки постраждалих родин.

Масштаби людських втрат серед військовослужбовців Збройних Сил України залишаються значними та є предметом різних оцінок. За офіційними даними, оприлюдненими Президентом України В. Зеленським, станом на лютий 2025 року кількість загиблих військових перевищує 45 тисяч осіб. Водночас міжнародні аналітичні видання, зокрема *The Economist*, на основі аналізу відкритих джерел оцінюють втрати у межах 60–100 тисяч осіб убитими (станом на листопад 2024 року). Такі показники свідчать про довготривалі соціальні наслідки війни та зростання потреб у державній і локальній підтримці сімей Захисників і Захисниць України.

Актуальність проблеми підтверджується й на рівні територіальних громад. Так, в Уманській міській територіальній громаді проживає 1 523 особи з числа Захисників і Захисниць України, серед яких 1 222 особи мають статус учасника бойових дій, 231 особа – особи з інвалідністю внаслідок війни, 119 родин військовослужбовців, зниклих безвісти, 3 родини військовослужбовців, які перебувають у полоні, а також 185 родин загиблих і померлих учасників АТО та Захисників України, з яких 45 перебувають у статусі внутрішньо переміщених осіб. До складу цих родин входять дружини, батьки, матері та діти віком до 23 років, що формує значний прошарок населення з підвищеними потребами у соціальному супроводі, матеріальній, правовій та психологічній підтримці.

Поява та зростання кількості зазначених категорій громадян зумовлює необхідність удосконалення системи соціального обслуговування в територіальній громаді, пошуку інноваційних підходів до соціально-економічної та соціально-психологічної підтримки, а також наукового обґрунтування ефективної міжсекторальної співпраці на державному й місцевому рівнях.

Аналіз останніх публікацій та досліджень. Теоретико-методологічні засади соціальної роботи та соціального захисту населення розробляються у працях вітчизняних науковців, зокрема В. Буяшенка, О. Карагодіної, І. Козубовської, Н. Коляди, О. Кравченко, В. Лютого, В. Поліщука, В. Полтавця, Т. Семигіної, Л. Тютті, С. Шандрук, Т. Шаповалової, А. Ярошенко та інших. Проблематика організації соціального обслуговування в територіальних громадах висвітлена в дослідженнях М. Скочка, Г. Слезанської, О. Столярик, С. Чернети, А. Ярошенко та ін.

Питання реформування системи соціальних послуг та соціальної політики в Україні розглядають В. Гошовська, К. Дубич, Г. Кучер, Е. Лібанова, Л. Сідельнік, В. Скуратівський, О. Черниш та інші дослідники. Особливої уваги заслуговують наукові праці, присвячені соціальній реінтеграції ветеранів, реабілітації учасників бойових дій і специфіці соціального обслуговування на рівні громади.

Водночас аналіз наукових джерел свідчить про недостатню розробленість організаційно-змістових і нормативно-правових умов надання соціальних послуг сім'ям військовослужбовців, які загинули, перебувають у полоні або вважаються зниклими безвісти, що актуалізує необхідність подальших наукових досліджень у цьому напрямі.

СОЦІАЛЬНА РОБОТА ТА СОЦІАЛЬНА ОСВІТА

Метою статті є аналіз нормативно-правової бази та організаційних механізмів надання соціальної підтримки захисників і захисниць України, сім'ям військовослужбовців, які загинули, потрапили в полон або зникли безвісти в результаті війни, а також виявлення особливостей реалізації державної соціальної політики на рівні місцевих громад.

Виклад основного матеріалу дослідження. Соціальна підтримка сімей, які зазнали шкоди у спричиненою війною здійснюється в межах системи нормативно-правового регулювання, яка враховує безліч конституційних норм, законів, підзаконних актів, а також міжнародних правових зобов'язань держави. В Україні нормативно-правові акти мають чітко визначену ієрархію:

- Конституція України – має найвищу юридичну силу і є обов'язковою до виконання на території України;
- Міжнародні договори України;
- Закони України, які ухвалюються на основі Конституції України та чинних міжнародних договорів;
- Постанови Верховної Ради України та укази Президента України;
- Постанови Кабінету Міністрів України (далі – КМУ) та акти Національного банку України;
- Накази міністерства;
- Нормативно-правові акти інших державних органів;
- Постанови Верховної Ради Автономної Республіки Крим;
- Акти обласних державних адміністрацій;
- Накази міністерств Автономної Республіки Крим;
- Акти Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій;
- Акти районних державних адміністрацій;
- Акти органів місцевого самоврядування.

Система надання соціальних послуг сім'ям загиблих, полонених та зниклих безвісти в Україні ґрунтується на чинному законодавстві, яке регламентує права, гарантії та механізми надання допомоги цим категоріям громадян. Вона є складовою загальної державної політики у сфері соціального захисту та реалізується через поєднання законів, підзаконних актів, рішень уряду та місцевих органів влади. Основні нормативно-правові засади соціальної підтримки сімей в Україні базуються на документах:

1. Стаття 46 Конституції України: Громадяни мають право на соціальний захист, що включає право на забезпечення їх у разі повної, часткової або тимчасової втрати працездатності, втрати годувальника, безробіття з незалежних від них обставин, а також у старості та в інших випадках, передбачених законом. Це право гарантується загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням за рахунок страхових внесків громадян, підприємств, установ і організацій, а також бюджетних та інших джерел соціального забезпечення; створенням мережі державних, комунальних, приватних закладів для догляду за непрацездатними. Пенсії, інші види соціальних виплат та допомоги, що є основним джерелом існування, мають забезпечувати рівень життя, не нижчий від прожиткового мінімуму, встановленого законом.

2. Закон України «Про соціальні послуги»: визначає основні організаційні та правові засади надання соціальних послуг, спрямованих на профілактику складних життєвих обставин, подолання або мінімізацію їх негативних наслідків, особам/сім'ям, які перебувають у складних життєвих обставинах [1].

3. Закон України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту»: спрямований на захист ветеранів війни шляхом, створення належних умов для

СОЦІАЛЬНА РОБОТА ТА СОЦІАЛЬНА ОСВІТА

підтримання здоров'я та активного довголіття; організації соціального та інших видів обслуговування, зміцнення матеріально-технічної бази створених для цієї мети закладів і служб та підготовки відповідних спеціалістів; виконання цільових програм соціального і правового захисту ветеранів війни. Також надання пільг, переваг та соціальних гарантій у процесі трудової діяльності відповідно до професійної підготовки і з урахуванням стану здоров'я [3].

4. Закон України «Про правовий статус осіб, зниклих безвісти за особливих обставин» – визначає правовий статус осіб, зниклих безвісти за особливих обставин, та забезпечує правове регулювання суспільних відносин, пов'язаних із набуттям правового статусу осіб, зниклих безвісти за особливих обставин, з обліком, розшуком та соціальним захистом таких осіб і членів їхніх сімей. Особливими обставинами вважаються збройний конфлікт, воєнні дії, тимчасова окупація частини території України, надзвичайні ситуації природного чи техногенного характеру [9].

5. Закон України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців»: передбачає пільги та гарантії для членів сімей військовослужбовців, які пропали безвісти під час проходження служби [2].

Закони України створюють правову основу для системи соціального захисту та підтримки громадян. У контексті соціальної підтримки закони формують основні принципи, завдання, права та обов'язки суб'єктів соціальної роботи, а також порядок надання соціальних послуг. До прикладу – Закон України «Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії» від 5 жовтня 2000 року – визначає основи формування та реалізації державної соціальної політики через встановлення соціальних стандартів і гарантій. Його норми охоплюють різні сфери суспільного життя, зокрема охорону здоров'я, освіту, житлове забезпечення та соціальний захист населення. Закон визначає механізми формування та перегляду стандартів, які повинні відповідати економічним можливостям держави та забезпечувати соціальну справедливість [7].

Додатково правові механізми деталізуються у постановах КМУ, які регулюють порядок призначення та виплати одноразової грошової допомоги сім'ям загиблих військовослужбовців, процедури отримання пільг, соціальних виплат, а також умови взаємодії з органами місцевого самоврядування наприклад:

1. Постанова КМУ про деякі питання призначення та виплати окремим категоріям осіб з числа членів сімей загиблих (померлих) Захисників та Захисниць України одноразової грошової допомоги в разі загибелі (смерті) члена сім'ї: встановлює механізм виплати одноразової допомоги сім'ям Захисників і Захисниць України, які загинули (померли) під час бойових дій чи виконання завдань оборони держави [4].

2. Постанови КМУ від 28 травня 1993 р. № 379 «Про Порядок видачі посвідчень членів сімей військовослужбовців, які загинули (померли) чи пропали безвісти під час проходження військової служби» [2].

На рівні підзаконних актів також визначено порядок роботи центрів соціальних служб, їхні повноваження щодо надання соціальної допомоги, а також механізми співпраці з громадськими та міжнародними організаціями. Нормативно-правове забезпечення у сфері соціальної роботи є багаторівневим. Система надання соціальних послуг станом на сьогодні має чітко визначену структуру, від верхівки стратегічного управління на рівні Уряду до надавачів, цих самих послуг у громадах. З метою систематизації суб'єктів надання соціальних послуг та визначення їх функціонального навантаження доцільно представити ієрархічну структуру надання соціальних послуг наведені у табл.1.

СОЦІАЛЬНА РОБОТА ТА СОЦІАЛЬНА ОСВІТА

Таблиця 1

Організаційна структура системи надання соціальних послуг у межах нормативно-правового регулювання

Найвищий стратегічний рівень	
КМУ	Затверджує державні програми, визначає порядок організації послуг та обсяги їх фінансування.
Міністерство соціальної політики України	Головний орган, який формує державну політику, розробляє стандарти послуг а також веде Реєстр надавачів та отримувачів соціальних послуг [8].
Рівень контролю та реалізації	
Національна соціальна сервісна служба України	Центральний орган виконавчої влади, діяльність якого спрямовується та координується КМУ через Міністра соціальної політики і який реалізує державну політику у сфері соціального захисту населення, захисту прав дітей, здійснення державного контролю за дотриманням вимог законодавства під час надання соціальної підтримки та за дотриманням прав дітей.
Обласні державні (військові) адміністрації (ОДА/ОВА)	Координують надання послуг на рівні області, забезпечують взаємодію між громадами та реалізацію регіональних програм.
Рівень організації	
Органи місцевого самоврядування	Це ключовий рівень, де приймаються рішення про надання послуг конкретній людині (виконавчі органи міських, селищних, сільських рад).
Органи соціального захисту населення (ОСЗН)	Приймають заяви від громадян, визначають потреби та видають рішення про надання послуг.
Центри надання адміністративних послуг (ЦНАП)	Часто виступають «єдиним вікном» для подачі заяви на соціальні послуги.
Виконавчий рівень	
<u>Територіальні центри соціального обслуговування (ТЦСО):</u>	Надають послуги догляду вдома, денного догляду, натуральної допомоги.
Центри соціальних служб (ЦСС)	Працюють з сім'ями, дітьми та молоддю у складних життєвих обставинах.
Спеціалізовані заклади	Кризові центри для постраждалих від насильства, притулки для бездомних, центри реабілітації.
Недержавний сектор	Громадські організації та благодійні фонди, які зареєстровані в Реєстрі надавачів послуг.
Фахівці	Соціальні працівники та соціальні робітники

Таблицю сформовано автором на основі джерела [1]:

Закони загального характеру, спеціальні закони та підзаконні акти уряду у підсумку формують основу для надання матеріальної, психологічної, правової та соціально-педагогічної підтримки, проте на практиці їхня реалізація стикається із проблемами: обмеженістю ресурсів, бюрократичними перешкодами, дублюванням функцій різних органів. Саме це обумовлює потребу вдосконаленні правового поля та розробці комплексних моделей соціальних послуг на рівні громад.

СОЦІАЛЬНА РОБОТА ТА СОЦІАЛЬНА ОСВІТА

Відповідно до Закону України «Про соціальні послуги» статті 30 розділу VI міжнародного співробітництва з питань надання соціальних послуг. Україна бере участь у міжнародному співробітництві з питань надання соціальних послуг відповідно до національного та міжнародного законодавства [1]. Унаслідок тривалих бойових дій в Україні неухильно зростає кількість сімей, члени яких – потрапили у полон або набувають статусу зниклих безвісти, а якщо точніше – зниклі безвісти за особливих обставин [9]. Так стаття 122 та 136 Женевської конвенції про поводження з військовополоненими, зобов'язує сторони збройного конфлікту створювати офіційні інформаційні бюро для обліку цивільного та військово населення [10].

17 березня 2022 року Урядом України було ухвалено рішення, про те що державне підприємство «Український національний центр розбудови миру», яке належить до сфери управління Міністерства розвитку громад та територій, виконує функції Національного інформаційного бюро (далі – НІБ) [11]. Створення НІБ – це відповідна міра держави на необхідність централізації збору, обліку та узагальнення інформації щодо осіб, постраждалих унаслідок збройного конфлікту, а ще це необхідність у виконанні міжнародно-правових зобов'язань України у сфері міжнародного гуманітарного права. Визначено що основними функціями НІБ виступає збір, упорядкування та збереження інформації про українських військовополонених, загиблих, зниклих безвісти або незаконно затриманих осіб, у тому числі з-поміж цивільного населення. Фактично НІБ запровадив єдине місце зберігання та обліку інформації, тоді як раніше дані були розпорошені між різними державними органами і обмін ними був ускладнений. Нормативно-правовою основою діяльності НІБ є норми міжнародного гуманітарного права:

- Женевська конвенція про поводження з військовополоненими [10]
- Женевська конвенція про захист цивільного населення під час війни від 12 серпня 1949 року [12]
- Загальна декларація прав людини, від 10 грудня 1948 року [13]
- Європейська конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 04 листопада 1950 року [14]
- Розпорядження КМУ від 17.03.22 № 228-р. «Про виконання функцій національного інформаційного бюро» [11]
- Питання виконання Женевської конвенції про захист цивільного населення під час війни від 12 серпня 1949 року [27]
- Статут державного підприємства «УКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЦЕНТР РОЗБУДОВИ МИРУ» [11]
- Перелік відомостей, що становлять службову інформацію в ДП «УНЦРМ» [17]
- Від 21 серпня 2025 року на сайті Міністерства Юстиції України, опубліковано офіційний алгоритм дій родини, якщо військовослужбовець зник безвісти, або перебуває в полоні. Крім того, у документі зазначено куди саме необхідно звертатися:
 - Національна поліція України
 - НІБ
 - Уповноважений з питань осіб, зниклих безвісти за особливих обставин
 - Координаційний штаб з питань поводження з військовополоненими
 - Центральне агенство з розшуку Міжнародного комітету червоного хреста [18].

Шлях встановлення факту зникнення військовослужбовця або його можливого перебування у полоні розпочинається з фіксації відсутності особи після виконання бойового завдання та подальшого застосування визначеного алгоритму дій, спрямованого на встановлення її місцезнаходження й отримання офіційної інформації. Військовослужбовець вважається зниклим безвісти у випадках, коли:

СОЦІАЛЬНА РОБОТА ТА СОЦІАЛЬНА ОСВІТА

- відсутні достовірні відомості про його подальшу долю після виконання бойового завдання, а побратими не можуть підтвердити, чи особа потрапила в полон або загинула;
- наявні свідчення про ймовірне потрапляння в полон, однак відсутні належні докази цього факту;
- існують свідчення про можливу загибель військовослужбовця, проте через активні бойові дії немає можливості перевірити місце зникнення або евакуювати тіло загиблого [19].

Інформацію про зміну статусу військовослужбовця, військова частина передає до територіального центру комплектування та соціальної підтримки (далі ТЦК та СП). Після чого ТЦК та СП інформує родичів зниклої особи шляхом оповіщення офіційними засобами комунікації. Представники ТЦК та СП зобов'язані довести до членів сім'ї інформацію про зникнення військовослужбовця безвісти або його можливе перебування в полоні. Як показує практика родини нерідко самостійно дізнаються про можливе зникнення військовослужбовця неофіційним шляхом через доступні їм засоби зв'язку:

- звертаються безпосередньо до командира військової частини або побратимів військовослужбовця;
- члени сім'ї можуть звернутися до ТЦК та СП за місцем проживання або призову військовослужбовця, який у разі відсутності інформації направляє відповідний запит до командира військової частини та повідомляє родину про отримані відомості.

Після підтвердження факту зникнення військовослужбовця керівник ТЦК та СП протягом семи днів надає родині офіційний документ – Сповідання про зникнення особи безвісти, що є підставою для подальших правових і соціальних процедур. Коли родині відомі факти безвісного зникнення, викрадення або потрапляння у полон, люди звертаються до найближчого підрозділу поліції із відповідною заявою, і мають прийматися у день звернення. Шляхом інформування поштою; телефонним дзвінком 102 (цілодобово); або безпосереднього звернення до територіального підрозділу поліції. У заяві зазначається максимально відома інформація про обставини зникнення та відомості про зниклу (викрадену, полонену) особу:

- дата та місце зникнення особи;
- анкетні дані такої особи, число, місяць та рік її народження;
- прикмети особи (татування, шрами тощо);
- які номерні речі (мобільний телефон, паспорт тощо) були в особи під час зникнення;
- дані інших осіб, яким також може бути відомо про факти зникнення (викрадення, полону) особи.

За кожним фактом зникнення, викрадення або потрапляння у полон слідчими Національної поліції розпочинаються кримінальне провадження, а відомості вносять в Єдиний реєстр досудових розслідувань. Відкриття кримінального провадження за заявою родичів або інших осіб є підставою для надання відомостей про особу, яка перебуває в полоні, до органу державної влади, уповноваженого відповідно до Женевської конвенції про поводження з військовополоненими від 12 серпня 1949 року та інших міжнародних договорів здійснювати функції обміну полоненими. Поліція, після відкриття кримінального провадження бере біологічні зразки для формування ДНК-профілю та порівняння з невпізнаними тілами померлих, забезпечує їх безкоштовний і безпечний відбір, складає протоколи, інформує родичів про результати і просить надавати будь-які докази перебування особи в полоні чи відомості про місця поховань, щоб сприяти ідентифікації та пошуку [20].

Після 24 годин з часу подання заяви про зникнення, відповідно до ст. 60 КПК України [21] родина мусить отримати витяг з Єдиного реєстру досудових розслідувань

СОЦІАЛЬНА РОБОТА ТА СОЦІАЛЬНА ОСВІТА

(далі – ЄРДР), де безпосередньо буде зазначено ПІБ слідчого у справі. Додатково родині зниклого безвісти необхідно зареєструвати особистий кабінет у інформаційній системі Координаційного штабу з питань поводження з військовополоненими. Пройшовши верифікацію заявки надається вся наявна інформація про зниклу особу в розділі. Після подачі, статус заявки та облікову категорію зниклої особи користувачі можуть відстежувати в Особистому кабінеті Заявника та, за необхідності, отримувати онлайн-консультації від консультантів Координаційного штабу з питань поводження з військовополоненими. Звернутись до Об'єднаного центру з координації пошуку та звільнення незаконно позбавлених волі осіб внаслідок агресії проти України, якщо є дані про ймовірне потрапляння військовослужбовця в полон [19].

У свою чергу законодавством України передбачено систему соціальної підтримки для сімей зниклих за особливих обставин, зокрема під час проходження військової служби. Міністерством юстиції України 21 жовтня 2025 року було надано роз'яснення про порядок матеріального забезпечення: за військовослужбовцями, продовжують нараховуватись посадові оклади, надбавки, інших видів грошового забезпечення, а також щомісячної додаткової винагороди у розмірі 100 000 гривень [22]. Виплати здійснюються до моменту набрання законної сили рішенням суду про визнання військовослужбовця зниклим безвісти або оголошення його померлим. Право на отримання коштів мають, особи, визначені у особистому розпорядженні військовослужбовця на випадок полону. Якщо розпорядження немає, виплати розподіляються:

- між дружиною або чоловіком;
- малолітніми чи неповнолітніми дітьми;
- дітьми з інвалідністю незалежно від віку;
- батьками військовослужбовця.
- У разі відсутності зазначених осіб право на отримання виплат переходить до повнолітніх дітей, братів і сестер.

Невиплачені кошти у подальшому виплачуються військовослужбовцю після його звільнення з полону або включаються до складу спадщини у разі підтвердження факту смерті. Проте для оформлення виплат члени сім'ї подають відповідну заяву на ім'я командира військової частини або через ТЦК та СП. До заяви також додаються визначені законом перелік документів. Подані документи розглядаються командиром військової частини у строк до 5 днів, після чого заявник письмово повідомляється про прийняте рішення.

Для детального аналізу ми можемо розглянути локальну практику виплат соціальної підтримки ветеранів і членів їхніх сімей на прикладі Шполянської об'єднаній територіальній громаді (далі – ОТГ). У Шполі реалізовані заходи соціального захисту ветеранів та членів їхніх сімей, включно з одноразовою матеріальною допомогою у розмірі 100 000 грн для родичів загиблих учасників бойових дій, а також іншими видами підтримки ветеранів (матеріальна допомога учасникам бойових дій, пораненим та колишнім військовополоненим). Реалізація цих заходів здійснюється через відповідні рішення органів місцевого самоврядування та механізм звернень до ЦНАП. Так на офіційному веб-сайті Шполянської ОТГ зазначений перелік пільг для родин зниклих безвісти, загиблих які надаються [26]:

- Пенсія по втраті годувальника – для непрацездатних членів сім'ї:
 - а) дружина (чоловік), батьки, якщо вони є особами з інвалідністю або досягли 65 років або пенсійного віку;
 - б) діти (в т. ч. усиновлені, пасинок, падчерка) до 18 років або діти старшого віку, які отримали інвалідність до 18 років;
 - в) діти, які навчаються за денною формою навчання, та діти-сироти – до 23 років;

СОЦІАЛЬНА РОБОТА ТА СОЦІАЛЬНА ОСВІТА

- г) непрацюючі члени сім'ї, які зайняті доглядом за дитиною віком до 8 років
- Надається позачерговий прийом дітей у дитячі заклади за місцем проживання;
 - Гарантоване зарахування поза конкурсом до державних і комунальних вищих та професійно-технічних навчальних закладів України;
 - Надання путівок до санаторно-курортних закладів з оплатою половини вартості;
 - Право на медичне обслуговування в закладах Міністерства оборони, інших утворених відповідно до законів України військових формувань та правоохоронних органів для членів сімей військових, які прослужили не менше як 20 календарних років;
 - Родини загиблих мають право на безкоштовну психологічну допомогу;
 - 50-відсоткова знижка плати за користування житлом (квартирної плати) та плати за комунальні послуги в житлових будинках усіх форм власності в межах установлених норм;
 - Право на безоплатний проїзд батькам усіма видами міського транспорту (крім таксі), за місцем проживання, залізничного та водного транспорту приміського сполучення та автобусів приміських маршрутів за наявності посвідчення. Батьки мають право на 50-відсоткову знижку при користуванні міжміським залізничним транспортом, повітряним
 - Право на земельну ділянку та допомогу від органів місцевої влади в будівництві, якщо виявили бажання побудувати приватний будинок;
 - Мають право на безоплатне одержання в приватну власність жилого приміщення, яке вони займають у будинках державного житлового фонду та позачергове право на поліпшення житлових умов за потреби [26].

Пільги надаються відповідно до нормативної бази Законів України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів її сімей»; «Про правовий статус осіб, зниклих безвісти за особливих обставин»; «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» [26]. Соціальна підтримка реалізується через фінансування громади та роботу ЦНАП.

Реалізація соціальної підтримки родин здійснюється через ухвалення та виконання відповідних програм на рівні територіальних громад, що зумовлює доцільність аналізу локальних програм соціального захисту Захисників і Захисниць України. Так до прикладу було проведено контентний аналіз комплексної програми підтримки Захисників і Захисниць України та членів їхніх сімей у Полтавській області на 2026–2030 роки. Це довгостроковий документ, спрямованим на створення системи реабілітації, соціальної адаптації та інтеграції ветеранів у цивільне життя. Розробники програми: Управління у справах реінтеграції, соціального захисту ветеранів та внутрішньо переміщених осіб обласної військової адміністрації у співпраці з низкою департаментів: соціального захисту; охорони здоров'я; освіти, культури, економічного розвитку; фінансів, молоді та спорту, а також службою у справах дітей, центрами соціальних служб і зайнятості.

Програма відповідає стратегічним цілям регіонального розвитку, серед яких здорове населення, універсальна система соціального захисту та прозоре місцеве врядування. Заплановано фінансування у розмірі 449,4 мільйона гривень із державного, обласного та місцевих бюджетів, а також інших джерел, які не заборонені законодавством України.

Головна мета програми – це сприяння реабілітації, інтеграції та поглиблення соціальної підтримки Захисників і Захисниць України, членів сімей загиблих, полонених та зниклих безвісти. Згідно з аналітичними даними, станом на серпень 2025 року в Полтавській області обліковується майже 59 тисяч ветеранів війни, з яких понад 47 тисяч є учасниками бойових дій, а також близько 9 тисяч членів сімей загиблих Захисників і Захисниць України. Значна частина цих людей стикається з труднощами соціальної

СОЦІАЛЬНА РОБОТА ТА СОЦІАЛЬНА ОСВІТА

адаптації, психологічними проблемами, ризиком соціальної ізоляції та економічними викликами, що підсилює потребу в комплексній системі підтримки [23]. Саме тому програма передбачає розвиток системи надання послуг, створення умов для психосоціальної допомоги та реабілітації, відновлення соціальних функцій ветеранів, підтримку житлових потреб, матеріальну допомогу сім'ям загиблих, задоволення культурних потреб, залучення до спортивної реабілітації, сприяння зайнятості та професійній перепідготовці, а також підтримку суспільної активності.

Таким чином, ця програма є комплексним інструментом, що поєднує соціальну, медичну, освітню, культурну та економічну підтримку, створюючи умови для гідного життя ветеранів та їхніх родин у післявоєнний період. Заходи реалізуються по всій області через систему соціального захисту, включно з місцевими громадами та територіальними підрозділами (управління соцзахисту, центри соціальних служб, центри зайнятості, тощо) [23]

Важливим прикладом нормативно-правових актів місцевого рівня у сфері соціального захисту є рішення Уманської міської ради VIII скликання про затвердження Комплексної програми соціального захисту та підтримки Захисників і Захисниць України, членів їхніх сімей та членів сімей загиблих (померлих) Захисників і Захисниць України на 2023–2026 роки. Таке рішення було ухвалене уповноваженими органами місцевого самоврядування для виконання положень державного законодавства «про місцеве самоврядування в Україні» та Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту». У системі правого регулювання, таке рішення можемо віднести до актів прикладного характеру, які забезпечують реалізацію соціальної політики на рівні територіальної громади з урахування її соціальних потреб та ресурсних можливостей.

Таблиця 2

Контентний аналіз комплексної програми підтримки Захисників і Захисниць України та членів їхніх сімей у місті Умань на 2026–2030 роки

Рівень правого регулювання	Регулювання здійснюється на рівні територіальної громади
Правова основа	Закони України: «Про місцеве самоврядування в Україні»; «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту»
Характер акту	Це прикладний акт, спрямований на реалізацію соціальної політики України на місцевому рівні
Мета	Підвищення рівня соціального захисту Захисників і Захисниць України та надання комплексної підтримки членам їхніх сімей
Проблеми, які вирішує програма	Програма спрямована на вирішення матеріальних, соціальних та психологічних проблем, які виникли у жителів громади, як наслідки військових дій та втрат близьких
Цільова аудиторія	Учасники АТО та ООС; Захисники і Захисниці України; члени їхніх сімей; члени сімей загиблих ветеранів війни
Підходи реабілітаційної допомоги	- Адресний підхід , який надається конкретній групі осіб, враховуючи їхній статус та базується на індивідуальних обставинах - Комплексний підхід допомоги із залучення кількох видів та напрямів допомоги, поєднуючи роботу органів місцевого самоврядування, соціальних служб, індивідуальних фахівців та ін.
Виконавці	Структурні підрозділи Уманської міської ради та соціальні

СОЦІАЛЬНА РОБОТА ТА СОЦІАЛЬНА ОСВІТА

	служби
Джерело фінансування	Кошти бюджету Уманської міської територіальної громади в межах фінансових можливостей
Механізм контролю	Структурні підрозділи міської ради та профільні постійні комісії

Таблицю сформовано автором на основі джерела [24]

Рішення уманської міської ради про затвердження Комплексної програми соціального захисту та підтримки Захисників і Захисниць України має суттєве значення для формування місцевої системи соціальної підтримки. Воно демонструє, яким чином загальнодержавні норми соціальної політики адаптуються до умов конкретної територіальної громади, та підкреслює роль органів місцевого самоврядування у забезпеченні адресної та комплексної соціальної допомоги в умовах воєнного часу.

Наступна важлива міська програма соціальної допомоги «Турбота» на 2021–2027 роки, паспорт програми наведений у таблиці 3. Програма спрямована на підтримку ветеранів війни та праці, осіб з інвалідністю, одиноких непрацездатних громадян, багатодітних сімей та інших соціально-вразливих категорій населення.

Таблиця 3

Паспорт соціальної програми «Турбота» на 2021-2027 рр.

Ініціатор розроблення Програми	Уманська міська рада
Розпорядчі документи, відповідно до яких розроблено програму	Закон України від 16.12.1993р. № 3721- XII «Про основні засади соціального захисту ветеранів праці та інших громадян похилого віку в Україні», Закон України від 22.10.1993р. № 3551- XII «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту», Закон України від 17.01.2019р. №2671-VIII «Про соціальні послуги», Закон України від 21.03.1991р. № 875-XII «Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні», Закону України від 28.02.1991р. № 796-XII «Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи», розпорядження Кабінету Міністрів України від 16.03.2016 р. «Про схвалення Стратегії подолання бідності», рішення Уманської міської ради від 26.11.2008 р. № 3.6-37/5 «Про міську Програму комплексного вирішення проблем інтеграції людей з особливими потребами «Безбар'єрна Умань».
Розробник Програми	Управління праці та соціального захисту населення Уманської міської ради.
Співрозробники Програми	Відділи Уманської міської ради: культури, охорони здоров'я, відділ з питань фізичної культури і спорту, юридичний відділ виконавчого комітету Уманської міської ради, фінансове управління Уманської міської ради.
Відповідальні виконавці	Управління праці та соціального захисту населення Уманської міської ради, відділи Уманської міської ради: охорони здоров'я, з питань фізичної культури і спорту, виконавчий комітет Уманської міської ради, міськрайонна організація Товариства Червоного Хреста (за згодою).
Учасники Програми	Уманський міський центр зайнятості, Центр інтегрованих

СОЦІАЛЬНА РОБОТА ТА СОЦІАЛЬНА ОСВІТА

	соціальних послуг міста Умані.
Терміни реалізації Програми	2021-2027 роки
Загальний обсяг фінансових ресурсів, необхідних для реалізації Програми, всього	Головний розпорядник коштів – фінансове управління Уманської міської ради, при формуванні міського бюджету передбачаються кошти на покриття витрат, пов'язаних з виконанням заходів Програми.
Основні джерела фінансування	Державний бюджет України, місцевий бюджетів у межах видатків на відповідні галузі, спеціальні фонди, кошти підприємств, установ та організацій, плата за соціальні послуги, кошти благодійної допомоги та інших джерел, не заборонених чинним законодавством.

Джерело: [25]

Втілюючи соціальну програму «Турбота» люди поставили за мету поліпшити умови життя населення громади та забезпечити доступ до соціальних послуг, матеріальних та натуральної допомоги. Програма передбачає постійне обстеження умов проживання людей похилого віку та осіб з інвалідністю, ведення соціальних паспортів і надання адресної допомоги. Вона включає влаштування тих, хто не може самостійно забезпечити життєдіяльність, до будинків-інтернатів чи Будинку ветеранів, організацію гарячого харчування, допомогу у веденні господарства, ремонті житла та забезпеченні паливом. Програма активно залучає громадські організації, волонтерів, молодь і пенсіонерів до акцій «Допоможи ветерану», благодійних місячників збору продуктів та одягу, а також до роботи в соціальних закладах. Програма враховує матеріальну і натуральну допомогу учасникам бойових дій, сім'ям загиблих, ліквідаторам аварії на ЧАЕС, жертвам політичних репресій та іншим категоріям. Міський бюджет це основне джерело фінансування програм, при цьому можлива фінансова допомога за рахунок благодійних, спонсорських внесків та інших джерел не заборонених законодавством.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Нормативно-правові засади соціальної підтримки постраждалих сімей в Україні визначають обов'язки органів влади, права громадян і порядок надання соціальної, матеріальної та психологічної допомоги. Разом із тим, на практиці ефективність реалізації цих норм залежить від рівня координації між різними гілками влади, доступності послуг для населення та оптимального використання наявних ресурсів. Ці правові основи стають підґрунтям для пошуків шляхів удосконалення механізмів соціальної підтримки сімей військовослужбовців.

Перспективними дослідженнями є вивчення ролі громадських організацій у здійсненні соціальної підтримки постраждалим родинам від війни.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. «Про соціальні послуги»: Закон України від 17 січня 2019 р. № 2671-VIII станом на 1 січня 2026 р. Офіційний вебпортал Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19#Text> (дата звернення: 10.01.2026)
2. Порядок виплати грошового забезпечення сім'ям військовослужбовців, захоплених у полон або заручниками, інтернованих у нейтральних державах, безвісно відсутніх.: https://rada.info/upload/users_files/04359991/6978522f64a86f092ef78ba7aab234a9.pdf. (Дата запити: 10.10.2025)
3. Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту: Закон України від 22 жовтня 1993 №3551-XII: станом на 1 січня 2026 р. Офіційний вебпортал Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3551-12#Text> (дата звернення 15.01.2026)

СОЦІАЛЬНА РОБОТА ТА СОЦІАЛЬНА ОСВІТА

4. Деякі питання призначення та виплати окремим категоріям осіб з числа членів сімей загиблих (померлих) Захисників та Захисниць України одноразової грошової допомоги в разі загибелі (смерті) члена сім'ї: Постанова Кабінету Міністрів України від 30 липня 2025 р. № 936. Станом на 20 січня 2026 р. *Офіційний вебпортал Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/936-2025-%D0%BF#Text> (дата запиту 20 січня 2026 року)
5. Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 р. № 256к/96-ВР: станом на 30 грудня 2025 р. *Офіційний вебпортал Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата запиту: 31.12.2025)
6. Поділ влади: законодавча, виконавча та судова. *Офіційний вебпортал Конституційного Суду України*. URL: <https://ccu.gov.ua/storinka-knygy/38-podil-vlady-na-zakonodavchu-vykonavchusudovu> (дата запиту: 29.12.2025)
7. Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії: Закон України від 05.10.2000 № 2017-III: станом 29 грудня 2025 р. *Офіційний вебпортал Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2017-14> (дата звернення: 29.12.2025).
8. Реєстр надавачів і отримувачів соціальних послуг: що це і як він працює (24.04.2025). *Офіційний вебсайт Міністерства соціальної політики України*. URL: <https://www.msp.gov.ua/press-center/news/reyestr-nadavachiv-ta-otrymuвачiv-sotsialnykh-poslugh-shcho-tse-i-yak-vin-pratsyuє> (дата звернення: 30.12.2025).
9. Про правовий статус осіб, зниклих безвісти за особливих обставин: Закон України від 12.07.2018 р. № 2505-VIII. Станом на 31 грудня 2025 р. *Офіційний вебпортал Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2505-19#Text> (дата запиту: 31.12.2025).
10. Женевська конвенція про поводження з військовополоненими (12 серпня 1939 р.). URL: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995_153 (дата запиту: 31.12.2025).
11. Про визначення державного підприємства, яке виконує функції Національного інформаційного бюро: Розпорядження КМУ від 17. Березня 2022 р. № 228-р. *Офіційний вебпортал Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/228-2022-p#Text> (дата запиту: 02.01.2026)
12. Женевська конвенція про захист цивільного населення під час війни (12.08.1949). *Офіційний вебпортал Верховної Ради України*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_154?lang=uk#Text (дата запиту: 02.01.2026).
13. Загальна декларація прав людини: прийнята і проголошена резолюцією 217 А (III) Генеральної Асамблеї ООН від 10 груд. 1948 р. *Офіційний вебпортал Верховної Ради України*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015?lang=uk#Text (дата запиту: 01.01.2026).
14. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод (04.11.1950 р.). *Офіційний вебпортал Верховна Рада України*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004?lang=uk#Text (дата звернення: 01.01.2026).
15. Про утворення Координаційного штабу з питань поводження з військовополоненими: Постанова КМУ від 11 берез. 2022 р. № 257. Станом на 3 січня 2026 р. *Офіційний вебпортал Кабінету Міністрів України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/257-2022-%D0%BF#Text> (дата звернення: 03.01.2026).
16. Український національний центр розбудови миру. Статут державного підприємства затв. наказом Міністерства розвитку громад та територій України від 15.01.2025 р. № 45. Київ, 2025. 38 с. URL: https://nib.gov.ua/load/158/media/7_Oba88df32edf908f61807c77dade64f1380bf6d6.pdf (дата запиту: 01.01.2026).
17. Національне інформаційне бюро України. Матеріали (перелік документів) URL: https://drive.google.com/file/d/1cKJD5D58T9STK_Fl7BXhWFpJ3gIb1zVt/view (дата запиту: 01.01.2026).
18. Мін'юст рекомендує: дії родини, якщо військовослужбовець зник безвісти або перебуває в полоні (21.08.2025). *Офіційний вебпортал Кабінет Міністрів України: Офіційний* URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/miiniust-rekomenduє-dii-rodiny-iaxshcho-viiskovosluzhbovets-znyk-bezvisty-abo-perebuvaє-v-poloni> (дата запиту: 01.01.2026).
19. Що робити, якщо військовослужбовець зник безвісти: координаційний штаб з питань військовополоненими. *Офіційний вебпортал*. URL: <https://roadmap.koordshtab.gov.ua/missing-in-action> (дата запиту: 01.01.2026)

СОЦІАЛЬНА РОБОТА ТА СОЦІАЛЬНА ОСВІТА

20. МВС PROважливе: особа зникла безвісти за особливих обставин – як діяти (29.01.2025). *Офіційний вебпортал Кабінету Міністрів України*. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/mvs-provazhlyve-osoba-znykla-bezvisty-za-osoblyvykh-obstavyn-ia-k-diiaty> (дата запису: 05.01.2026)
21. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13 квітня 2012 р. № 4651-VI: Станом на 6 січня 2026 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#n860> (дата запису: 06.01.2026).
22. До уваги членів сімей полонених або зниклих безвісти ветеранів війни (21.01.2025). *Офіційний сайт Вінницької обласної військової адміністрації*. URL: <https://www.vin.gov.ua/news/ostanni-novyny/68274-do-uvahy-chleniv-simej-polonenykh-ta-znyklykh-bezvisty-viiskovosluzhbovtziv> (дата запису: 31.12.2025).
23. Комплексна програма підтримки Захисників і Захисниць України та членів їхніх сімей у Полтавській області на 2026–2030 роки. Проект рішення Полтавської обласної ради від 01.01.2025. *Офіційний сайт Полтавської обласної державної адміністрації* URL: https://media.poda.gov.ua/docs/kpxlry5y/proect_zz01122025p.pdf (дата запису: 14.01.2026).
24. Про затвердження Комплексної програми соціального захисту та підтримки Захисників і Захисниць України, членів їх сімей та членів сімей загиблих (померлих) Захисників і Захисниць України Уманської міської територіальної громади на 2023–2026 роки. Рішення Уманської міської ради VIII скликання (22 березня 2023 р.). *Офіційний сайт Уманської міської ради*. URL: <https://uman-rada.gov.ua/index.php/dokumenty/proiekt-y-rishen-miskoi-rady/item/21290-pro-zatverdzhennia-kompleksnoi-prohramy-sotsialnoho-zakhystu-ta-pidtrymky-zakhysnykiv-i-zakhysnyts-ukrainy-chleniv-ikh-simej-ta-chleniv-simej-zahyblykh-pomerlykh-zakhysnykiv-i-zakhysnyts-ukrainy-umanskoi-miskoi-terytorialnoi-hromady-na-2023-2026-roky> (дата звернення: 11.01.2026).
25. Про внесення змін до рішення міської ради від 17 вересня 2021р. №11-22/8 до Програми соціальної допомоги «Турбота» на 2021–2027 роки. Рішення уманської міської ради від 12 грудня 2025 р. №18-88/8. *Офіційний сайт Уманської міської ради*. URL: <https://uman-rada.gov.ua/index.php/dokumenty/tsilovi-prohramy/item/27087-miskoi-rady-vid-17-veresnia-2021-roku-1122-8-pro-zatverdzhennia-prohramy-sotsialnoi-dopomohy-turbota-na-20212027-roky-v-redaktsii-rishennia-miskoi-rady-vid-27-chervnia-2025-roku-482-8-pro-zatverdzhennia-prohramy-sotsialnoi-dopomohy> (дата звернення: 14.01.2026).
26. Пільги для членів сімей зниклих безвісти, загиблих військовослужбовців. *Офіційний сайт Шполянської міської громади*. URL: <https://shpolia-otg.gov.ua/vijskovosluzhbovtziv/rozshuk-vijskovosluzhbovtziv/> (дата запису: 14.01.2026).
27. Питання виконання Женевської конвенції про захист цивільного населення під час війни від 12 серпня 1949 року: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 31 травня 2022 р. № 434-р. Станом на 20 січня 2026 р. *Офіційний вебпортал Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/434-2022-%D1%80#Text> (дата запису 20.01.2026)

REFERENCES

1. Zakon Ukrainy. «Pro sotsialni posluhy» [«On Social Services»] № 2671-VIII vid 17 sichnia 2019 roku. № 2671-VIII stanom na 1 sichnia 2026 roku. Ofitsiyni vebportal Verkhovnoi Rady Ukrainy. URL <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19#Text>
2. Poriadok vyplaty hroshovoho zabezpechennia sim'iam viiskosluzhbovtziv, zakhoplenykh u polon abo zaruchnykamy, internovanykh u neitralnykh derzhavakh, bezvisno vidсутnikh [Procedure for Payment of Monetary Allowances to the Families of Servicemembers Captured or Taken Hostage, Interned in Neutral States, or Missing in Action].: https://rada.info/upload/users_files/04359991/6978522f64a86f092ef78ba7aab234a9.pdf.
3. Zakon Ukrainy «Pro status veteraniv viiny, harantii yikh sotsialnoho zakhystu» [On the Status of War Veterans and Guarantees of Their Social Protection] № 3551-XII vid 22 zhovtnia 1993 roku. Ofitsiyni vebportal Verkhovnoi Rady Ukrainy. URL <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3551-12#Text>
4. Kabinet Ministriv Ukrainy. (2025). Deiaki pytannia pryznachennia ta vyplaty okremym katehoriiam osib z chysla chleniv simej zahyblykh (pomerlykh) Zakhysnykiv ta Zakhysnyts Ukrainy odnorazovoi hroshovoi dopomohy v razi zahybeli (smerti) chlena sim'i [Certain Issues of the Appointment and Payment of a One-Time Financial Assistance to Certain Categories of Persons from among the Family Members of Fallen (Deceased) Defenders of Ukraine in the Event of the Death of a

СОЦІАЛЬНА РОБОТА ТА СОЦІАЛЬНА ОСВІТА

Family Member]: *Postanova № 936 vid 30 lypnia 2025 roku*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/936-2025-%D0%BF#Text>

5. Konstytutsiia Ukrainy [The Constitution of Ukraine]: *Zakon Ukrainy vid 28 chervnia 1996 r. № 256k/96-VR: stanom na 30 hrudnia 2025 r.* Ofitsiinyi vebportal Verkhovnoi Rady Ukrainy. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>

6. *Podil vldy: zakonodavcha, vykonavcha ta sudova* [Separation of powers: legislative, executive, and judicial]. Ofitsiinyi vebportal Konstytutsiinoho Sudu Ukrainy. URL: <https://ccu.gov.ua/storinka-knygy/38-podil-vldy-na-zakonodavchu-vykonavchu-sudovu>

7. *Zakon Ukrainy vid 05.10.2000 № 2017-III «Pro derzhavni sotsialni standarty ta derzhavni sotsialni harantii»* [Law on State Social Standards and State Social Guarantees] stanom 29 hrudnia 2025 r. Ofitsiinyi vebportal Verkhovna Rady Ukrainy. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2017-14>

8. *Reiestr nadavachiv i otrymuvachiv sotsialnykh posluh: shcho tse i yak vin pratsiuie* [Register of Social Service Providers and Recipients: What It Is and How It Works] (24.04.2025). Ofitsiinyi vebсайт Ministerstva sotsialnoi polityky Ukrainy. URL: <https://www.msp.gov.ua/press-center/news/revestr-nadavachiv-ta-otrymuvachiv-sotsialnykh-posluh:-shcho-tse-i-yak-vin-pratsyuye>

9. *Zakon Ukrainy. «Pro pravovyi status osib, znyklykh bezvisty za osoblyvykh obstavyn»* [On the Legal Status of Persons Missing under Special Circumstances] vid 12.07.2018 r. № 2505 VIII. Stanom na 31 hrudnia 2025 roku. Ofitsiinyi vebportal Verkhovnoi Rady Ukrainy. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2505-19#Text>

10. *Zhenevska konventsiiia pro povodzhennia z viiskovopolonenyi* [Geneva Convention Relative to the Treatment of Prisoners of War] (12 serpnia 1939 r.). URL: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995_153

11. *Rozporiadzhennia KMU «Pro vyznachennia derzhavnoho pidpriemstva, yake vykonuie funktsii Natsionalnoho informatsiinoho biuro»* [On the Designation of a State Enterprise to Perform the Functions of the National Information Bureau] vid 17 bereznia 2022 r. № 228 r. Ofitsiinyi vebportal Verkhovnoi Rady Ukrainy. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/228-2022-p#Text>

12. *Zhenevska konventsiiia pro zakhyst tsyvilnoho naseleennia pid chas viiny* [Geneva Convention Relative to the Protection of Civilian Persons in Time of War] (12.08.1949). Ofitsiinyi vebportal Verkhovnoi Rady Ukrainy. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_154?lang=uk#Text

13. *Zahalna deklaratsiia prav liudyny* [Universal Declaration of Human Rights]: pryiniata i proholoshena rezoliutsiieiu 217 A (III) Heneralnoi Asamblei OON vid 10 hrudnia 1948 r. (1948). Ofitsiinyi vebportal Verkhovnoi Rady Ukrainy. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015?lang=uk#Text

14. *Konventsiiia pro zakhyst prav liudyny i osnovopolozhnykh svobod* [Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms] (1950 11. 4). Ofitsiinyi vebportal Verkhovnoi Rady Ukrainy. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004?lang=uk#Text

15. *Postanova KMU Pro utvorennia Koordynatsiinoho shtabu z pytan povodzhennia z viiskovopolonenyi* [On the Establishment of the Coordination Headquarters for the Treatment of Prisoners of War] vid 11 bereznia 2022 roku. №257. Stanom na 3 sichnia 2026 roku. Ofitsiinyi vebportal Kabinetu Ministriv Ukrainy. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/257-2022-%D0%BF#Text>

16. *Ukrainskyi natsionalnyi tsentr rozbudovy myru* [Ukrainian National Center for Peacebuilding]. Statut derzhavnoho pidpriemstva zatv. nakazom Ministerstva rozvytku hromad ta terytorii Ukrainy vid 15.01.2025 r. № 45. Kyiv, 2025. 38 s. URL: https://nib.gov.ua/load/158/media/7_0ba88df32edf908f61807c77dade64f1380bf6d6.pdf

17. *Natsionalne informatsiine biuro Ukrainy* [National Information Bureau of Ukraine]. *Materialy (perelik dokumentiv)* URL: https://drive.google.com/file/d/1cKJD5D58T9STK_Fl7BXhWFpJ3gIb1zVt/view

18. *Min'iust rekomenduie: dii rodyny, yakshcho viiskovosluzhbovets znyk bezvisty abo perebuvaie v poloni* [The Ministry of Justice Recommends: Actions for Families if a Servicemember Is Missing or in Captivity] (21.08.2025). Ofitsiinyi vebportal Kabinet Ministriv Ukrainy: Ofitsiinyi URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/miniust-rekomenduie-dii-rodyny-iakshcho-viiskovosluzhbovets-znyk-bezvisty-abo-perebuvaie-v-poloni>

19. *Shcho robyty, yakshcho viiskovosluzhbovets znyk bezvisty: koordynatsiinyi shtab z pytan viiskovopolonenyi* [What to Do if a Servicemember Is Missing: Coordination Headquarters for the

СОЦІАЛЬНА РОБОТА ТА СОЦІАЛЬНА ОСВІТА

- Treatment of Prisoners of War]. Ofitsiyni vebportal. URL: <https://roadmap.koordshtab.gov.ua/missing-in-action>
20. MVS PROvazhlyve: osoba znykla bezvisty za osoblyvykh obstavyn – yak diiaty [Ministry of Internal Affairs PRO Important: A Person Missing under Special Circumstances – What to Do] (29.01.2025). Ofitsiyni vebportal Kabinetu Ministriv Ukrainy. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/mvs-provazhlyve-osoba-znykla-bezvisty-za-osoblyvykh-obstavyn-iak-diiaty>
21. Kryminalnyi protsesualnyi kodeks Ukrainy [Кримінальний процесуальний кодекс України] vid 13 kvitnia 2012 r. № 4651-VI: Stanom na 6 sichnia 2026 roku. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#n860>
22. Do uvahy chleniv simei polonenykh abo znyklykh bezvisty veteraniv viiny [Attention to the Family Members of Captured or Missing War Veterans] (21.01.2025). Ofitsiyni sait Vinnytskoi oblasnoi viiskovoi administratsii. URL: <https://www.vin.gov.ua/news/ostanni-novyny/68274-do-uvahy-chleniv-simei-polonenykh-ta-znyklykh-bezvisty-viiskovosluzhbovtziv?>
23. Proiekt rishennia Poltavskoi oblasnoi rady «Kompleksna prohrama pidtrymky Zakhysnykiv i Zakhysnyts Ukrainy ta chleniv yikhnikh simei u Poltavskii oblasti na 2026–2030 roky.» [Comprehensive Program for the Support of Defenders of Ukraine and Their Family Members in Poltava Oblast for 2026–2030] vid 01.01.2025. Ofitsiyni sait Poltavskoi oblasnoi derzhavnoi administratsii. URL: https://media.poda.gov.ua/docs/kpxlry5y/proect_zz01122025p.pdf
24. Rishennia Umanskoï miskoi rady VIII sklykannia (22 bereznia 2023 r.) «Pro zatverdzhennia Kompleksnoi prohramy sotsialnoho zakhystu ta pidtrymky Zakhysnykiv i Zakhysnyts Ukrainy, chleniv yikh simei ta chleniv simei zahyblykh (pomerlykh) Zakhysnykiv i Zakhysnyts Ukrainy Umanskoï miskoi terytorialnoi hromady na 2023–2026» [On the Approval of the Comprehensive Program for Social Protection and Support of Defenders of Ukraine, Their Family Members, and the Family Members of Fallen (Deceased) Defenders of Ukraine of the Uman City Territorial Community for 2023–2026.] Ofitsiyni sait Umanskoï miskoi rady. URL: <https://uman-rada.gov.ua/index.php/dokumenty/proiekt-rishen-miskoi-rady/item/21290-pro-zatverdzhennia-kompleksnoi-prohramy-sotsialnoho-zakhystu-ta-pidtrymky-zakhysnykiv-i-zakhysnyts-ukrainy-chleniv-ikh-simei-ta-chleniv-simei-zahyblykh-pomerlykh-zakhysnykiv-i-zakhysnyts-ukrainy-umanskoï-miskoi-terytorialnoi-hromady-na-2023-2026-roky>
25. Rishennia umanskoï miskoi rady «Pro vnesennia zmin do rishennia miskoi rady vid 17 veresnia 2021r. №11-22/8 do Prohramy sotsialnoi dopomohy «Turbota» na 2021–2027 roky» [On Amendments to the Decision of the City Council of 17 September 2021 No. 11-22/8 to the Social Assistance Program ‘Care’ for 2021–2027.] vid 12 hrudnia 2025 r. №18-88/8. Ofitsiyni sait Umanskoï miskoi rady. URL: <https://uman-rada.gov.ua/index.php/dokumenty/tsilovi-prohramy/item/27087-miskoi-rady-vid-17-veresnia-2021-roku-1122-8-pro-zatverdzhennia-prohramy-sotsialnoi-dopomohy-turbota-na-20212027-roky-v-redaktsii-rishennia-miskoi-rady-vid-27-chervnia-2025-roku-482-8-pro-zatverdzhennia-prohramy-sotsialnoi-dopomohy>
26. Pilhy dlia chleniv simei znyklykh bezvisty, zahyblykh viiskovosluzhbovtziv [Benefits for Family Members of Missing or Fallen Servicemembers]. Ofitsiyni sait Shpolianskoï miskoi hromady. URL: <https://shpola-otg.gov.ua/vijskovosluzhbovtziam/rozshuk-vijskovosluzhbovtzia/>
27. Rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy «Pytannia vykonannia Zhenevskoi konventsii pro zakhyst tsyvilnoho naseleння pid chas viiny [Issues of the Implementation of the Geneva Convention Relative to the Protection of Civilian Persons in Time of War of 12 August 1949] vid 12 serpnia 1949 roku» vid 31 travnia 2022 r. № 434-r. Stanom na 20 sichnia 2026 r. Ofitsiyni vebportal Verkhovnoi Rady Ukrainy. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/434-2022-%D1%80#Text>

Дата першого надходження статті до видання – 12.02.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування – 28.02.2026

Дата публікації (оприлюднення) – 27.03.2026